

Visoki predstavnik Christian Schmidt pojašnjava namjerne neistine koje šire vlasti RS

Pratio sam izjave date u proteklom periodu koje bi navodno trebale predstavljati tumačenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (GFAP) i nekih od njegovih suštinskih aspekata. U tom kontekstu, moram ispraviti neke dezinformacije koje se namjerno šire zarad ispunjenja neodgovornih ličnih ciljeva. To je moja uloga prema Aneksu 10 GFAP i zanemario bih svoje dužnosti ukoliko ne pojasnim kako zaista stvari stoje. GFAP i dalje ostaje osnova za mirnu budućnost svih građana BiH. Njegova implementacija zahtijeva predanost, a ne eksperimente.

U pokušaju da se o RS-u stvori slika kao o državi, zvaničnici RS-a već dugo vremena osporavaju ranije provedene državotvorne reforme koje su od najvećeg značaja u pogledu napretka postignutog od potpisivanja Daytonskog sporazuma. Takva politika RS-a, u kombinaciji sa politikom provokacija i podjela koju provode nekoliko godina, osporavajući suverenitet, teritorijalni integritet i ustavni poredak ove zemlje, odrazila se i na političku stabilnost BiH. Sada je došlo vrijeme da se ove retrogradne politike ostave po strani i da se radi za budućnost ove zemlje kao cjeline. Nedavni potezi Evropske unije i dodjeljivanje statusa kandidata BiH za članstvo u EU, pokazali su se kao istinska prilika za BiH. Ova prilika traži uvjerljiv angažman svih organa vlasti u BiH. Da budem jasan: pravo RS da postoji kao entitet niko ne bi trebao

dovoditi u pitanje s obzirom da je to dio strukture utvrđene Općim okvirnim sporazumom za mir. Međutim, to pravo ide zajedno uz dužnost zvaničnika RS da doprinose blagostanju cijele zemlje, a ne samo svom ličnom.

Zvaničnici RS su razradili teoriju o tome da je BiH zajednica entiteta koji uživaju svoju državnost, o tome da su entiteti nosioci suvereniteta, ili o "izvornom Daytonu" i nadležnostima koje je država "otuđila" od entiteta. Ova teorija, koja se izlaže sa izuzetnom dosljednošću u cilju podrivanja institucija koje imaju nadležnost za tumačenje Daytonu ili Ustava BiH, pogrešna je i proizlazi iz vrlo pristrasnog i svjesno pogrešnog tumačenja GFAP-a, uključujući ustavni okvir BiH ugrađen u sam Sporazum.

Kao i svi ustavi, Ustav BiH je živi dokument koji je korišten za razvoj institucija i nadležnosti koje su potrebne Bosni i Hercegovini. To ni na koji način ne predstavlja prijetnju za RS, niti dovodi u pitanje njeno postojanje. Sve sporazume o prijenosu nadležnosti potpisale su vlasti RS. Poricanje toga baca sumnju u dobre namjere vlasti RS. Također je netačno reći da BiH ima sva ovlaštenja, dok entiteti nemaju nikakva. Daytonski ustav daje opsežna ovlaštenja entitetima, istovremeno osiguravajući da se ta ovlaštenja provode kao sastavni dio, i u interesu BiH, a ne protiv nje. Kao takav, on daje mogućnost BiH i entitetima u njoj da se okrenu budućnosti i grade ovu budućnost kao dio Evrope i u harmoniji sa susjednim zemljama. Ne postoji sukob između BiH i entiteta. Postojanje entiteta je zagarantirano Ustavom, kao i teritorijalni integritet, politička nezavisnost i suverenitet BiH. Ovi koncepti su ugrađeni upravo u prve odredbe GFAP-a i njima se naglašava da Sporazum ne poznaje mogućnost disolucije ove zemlje.

Osim toga, GFAP ne ostavlja nikakvog prostora za pogrešni koncept zajednice država. Svi se sjećamo novije istorije BiH. Dayton se ne poziva na 9. januar, nego na to da Republika BiH nastavlja svoje postojanje po međunarodnom pravu kao država.

Kao takav, Ustav BiH jasno utvrđuje da se postojanje BiH kao države nastavlja i uspostavlja dva entiteta kao dijelove Bosne i Hercegovine. GFAP nije stvorio BiH. Naprotiv, on je stvorio entitete, potvrđujući kontinuitet BiH. Entiteti nisu osnivači države, kako bi neki htjeli da to bude, već su sastavni dio države, koja njih ne priznaje kao „države“. Opsežne nadležnosti koje Ustav daje entitetima ni u kom slučaju nisu izraz njihove državnosti, već prije izraz potrebe da entiteti i država rade zajedno kako bi ostvarili ciljeve utvrđenih politika. Također je bitno podsjetiti da su GFAP potpisale Republika BiH, Republika Hrvatska i Republika Jugoslavija, a ne entiteti.

Zvaničnici RS tvrde da se entiteti mogu jednostavno povući iz zakonodavstva BiH i uvesti svoje, zajedno sa paralelnim strukturama za njihovo provođenje. Ovo je pogrešno i protivno je svim pravnim principima koji su predviđeni GFAP-om. Osim toga što RS ne postoji ni na koji drugi način osim na osnovu daytonskog ustava, ona je također obavezna da provodi sve odluke koje donose institucije BiH. Naravno, ona može osporiti te odluke pred Ustavnim sudom BiH, ali kada to učini, onda je obavezna i prihvatiti konačne odluke. Zvaničnici RS predstavljaju Ustavni sud BiH kao neprijatelja RS. Kao rezultat toga, odlučili su da napuste tu instituciju, stvarajući situaciju u kojoj se odluke donose bez njih. Time RS nastavlja svoju praksu napada na Sud i vršenja političkog pritiska na njegove sudije. Imenovanje članova Suda iz RS ne samo da bi omogućilo da se glas RS čuje nego bi i deblokiralo instituciju koja je ključna u svakoj složenoj državi.

Ovo pokazuje pravu prirodu problema s kojim se moraju suočiti svi bh. političari. Da bi BiH postigla napredak na putu ka EU, potrebno je konstruktivno sudjelovanje u radu institucija. I RS i FBiH imaju ključnu ulogu. Prošle godine sam pomogao Federaciji BiH da prebrodi krizu s kojom se suočavala. RS mora zauzeti konstruktivan stav i suzdržavati se od blokiranja institucija BiH. Najnovija dešavanja pokazuju da je

prevazilaženje zastoja moguće putem pregovora, a ne putem prijetnji i ultimatum. Koliko god bila važna pitanja kao što su VSTV, Zakon o sudu ili Zakon o sukobu interesa, njihovo usvajanje pokazuje da su koordinacija i kompromis jedini način da BiH funkcioniše i bude instrument za postizanje dobrobiti građana u oba entiteta.

Zvaničnici RS također tvrde da BiH nema drugih nadležnosti osim onih koje su eksplicitno pobrojane u Ustavu BiH. Ovo opet proizlazi iz vrlo proizvoljnog čitanja Ustava. Ustav BiH također sadrži odredbe pod naslovom "Dodatne nadležnosti" koje navode nekoliko uslova pod kojima BiH preuzima nadležnosti koje nisu eksplicitno pobrojane Ustavom BiH. Ove odredbe korištene su za uspostavljanje institucija koje od tada djeluju na dobrobit BiH, ali i RS i FBiH. To se, recimo, svakako odnosi na Upravu za indirektno oporezivanje ili jedinstveni odbrambeni sistem.

Zvaničnici RS zatim tvrde da samo potpisnici Aneksa Općeg okvirnog sporazuma za mir imaju ovlasti da tumače ove anekse, pogrešno tvrdeći da se to odnosi i na Ustav BiH, te da u skladu s tim, RS ima nadležnost da jednostrano tumači ove sporazume. Ova tvrdnja nema utemeljenje u međunarodnom pravu. Ovlaсти za tumačenje u većini aneksa izričito su prepuštene nezavisnom tijelu: to može biti institucija BiH kao što je Ustavni sud za Aneks 4, ili međunarodni zvaničnik kao što je visoki predstavnik za Aneks 10 ili komandant Međunarodnih mirovnih snaga za Aneks 1. Ovo naravno ne spriječava donošenje izmjena i dopuna Ustava oko kojih bi se postigao dogovor, u skladu s procedurom predviđenom Ustavom.

Ovi napadi na temeljne postavke Daytonskog sporazuma nisu motivirani visokomoralnim principima, nego se radi o ograničenim interesima nekolicine čiji je cilj izbjegavanje odgovornosti, zloupotreba institucija i osiguravanje vlastitih koruptivnih aktivnosti. Struktura Daytonskog sporazuma kojim se definira država koja se sastoji od dva entiteta bila je također način da se zaštite Srbi i srpski interesi, kao i

interesi drugih konstitutivnih naroda. Zaštitne odredbe u Daytonu uzajamno štite interese građana i naroda. Ova namjerno pogrešna tumačenja Daytonskog sporazuma ugrožavaju te zaštitne mjere u korist sebičnih interesa.

Ovi napadi su ujedno i dio šire kampanje napada usmjerenih na institucije koje štite Dayton i državu, s istim ciljem izbjegavanja odgovornosti. Napadi na Ustavni sud u kontekstu pogrešnog tumačenja Daytona i pritisaka na sudije Ustavnog suda su jedan dio te kampanje. Vulgarni i često sramotni napadi na mene lično i na legitimnost mog imenovanja su njen drugi dio.

U pripremama za integraciju BiH u Evropsku uniju, neophodno je pridržavati se vladavine prava, bez obzira radi li se o državnom ili međunarodnom pravu, kako bi se sačuvala perspektiva za građane BiH da grade prosperitetnu budućnost u zemlji koja nudi niz mogućnosti. Za to su potrebni političari koji su predani osiguranju mira i prosperiteta, a ne vlastitim interesima. Moj mandat je da čuvam cjelovitost BiH i povjereni zadatak shvatam vrlo ozbiljno. To bi svi trebali imati na umu.